روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران
صاحب‌امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران
مدیر مسئول: مهدی گیوه‌کی

جام جم

شنبه ۱۴ مهر ۱۴۰۳ | ۱ ربیع‌الثانی ۱۴۴۶
۲۰ صفحه | سال بیست‌وپنجم - شماره ۶۸۷۲
Saturday | October 5 | 2024

تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹ ■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱
دورنگار تحریریه: ۲۳۰۰۴۴۳۳ ■ سازمان توزیع: ۹۱۳۰۴۱۴۲ ■ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
امور مشترکین: ۹۱۳۰۴۱۴۲ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰ ■ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰

تلفن گویا: ۲۳۰۰۴۴۴۴
چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم
شاپا: ISSN1735-3637

پایگاه اطلاع‌رسانی روزنامه: www.jamejamdaily.ir
پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir


# محرومیت‌زدایی از محرومیت

■ در بازه ۱۵ساله ۹ میلیون نفر از وضعیت محرومیت شدید خارج شده‌اند

پژوهش‌های متعددی نشان داده‌اند علاوه بر دشواری دسترسی به درآمد واقعی افراد در بسیاری از کشورها، به‌ویژه کشورهای فقیر، فقر درآمدی برای شناسایی نیازمندان معیار کافی‌ای نیست، بنابراین در چند دهه گذشته به‌ویژه دهه اخیر، فقر چندبعدی برای فقر درآمدی بسیار مورد توجه قرار گرفته است. شناسایی ابعاد مختلف فقر، وزن هر یک از آنها و تعیین آستانه محرومیت در هر بعد، مهم‌ترین چالش‌های اندازه‌گیری فقر چندبعدی هستند که بسته به شرایط اقتصادی، اجتماعی و محیطی ساکنان هر منطقه تعیین می‌شوند. شاخص فقر چندبعدی به‌دلیل جامعیت، کاربردهای فراوانی در سیاست‌گذاری دارد. این کاربردها و به‌ویژه استفاده از آن برای ارزیابی سیاست‌ها تا حدی جذاب است که توجه سیاست‌گذاران را نیز به خود جلب کرده است.

در دهه اخیر کشورهای بسیاری سالیانه به‌طور رسمی به جمع‌آوری داده‌های محرومیت و محاسبه شاخص مورد نظر اقدام کرده‌اند. متاسفانه در ایران با وجود توجه به مسأله محرومیت و اقدامات متعددی که برای رفع آن صورت گرفته، به‌طور رسمی فقر چندبعدی اندازه‌گیری نمی‌شود. روند کاهش محرومیت در مناطق مختلف، ارزیابی عملکرد دستگاه‌های فعال در امر محرومیت‌زدایی و ارائه تصویری از وضعیت فعلی محرومیت در کشور، برخی از مهم‌ترین کاربردهای اندازه‌گیری فقر چندبعدی است. اهمیت مسأله محرومیت و لزوم تسریع کاهش آن در کنار حجم محدود اعتبارات تخصیص‌یافته برای اقدامات، همگی بر ضرورت اندازه‌گیری رسمی و مرتب فقر چندبعدی دلالت دارد. بررسی تغییرات محرومیت شدید در ۱۵ سال گذشته و همچنین تصویر فعلی محرومیت شدید در کشور نشان می‌دهد با وجود کاهش قابل توجه سطح محرومیت شدید در کل کشور (خروج ۹/۳ میلیون نفر از جمعیت کشور از وضعیت محرومیت شدید) در برخی مناطق کاهش مورد انتظار اتفاق نیفتاده و روند کُند محرومیت‌زدایی بیشتر از مناطق رقم خورده که وضعیت وخیم‌تری نسبت به مناطق دیگر داشته‌اند.

## رابطه شدت فقر و ویژگی‌های اجتماعی خانوار در میان فقرا

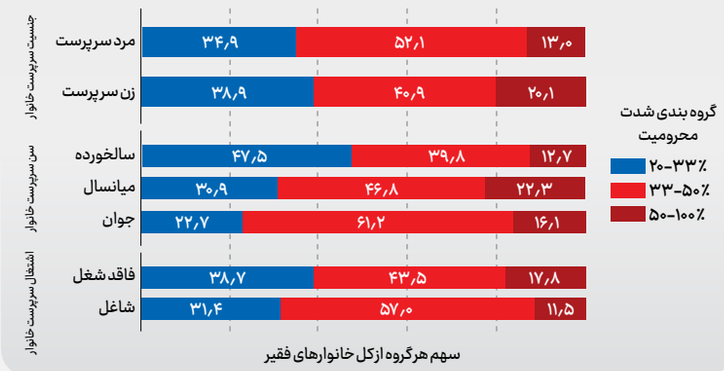


## ویژگی‌های اجتماعی خانوارهای فقیر و غیرفقیر شهری و روستایی

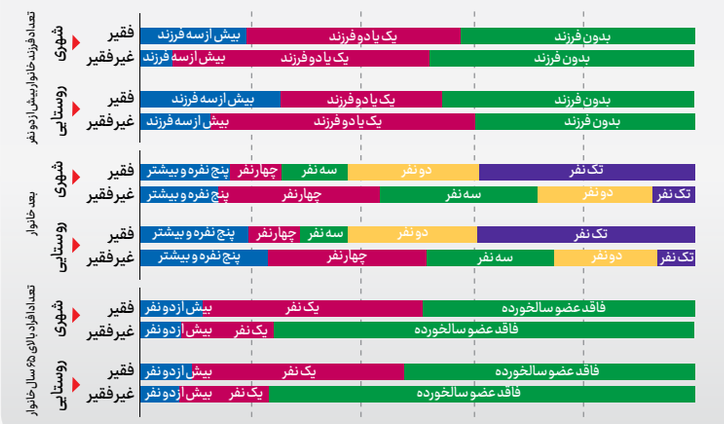


## ویژگی‌های سرپرستان خانوارهای فقیر و غیرفقیر شهری و روستایی

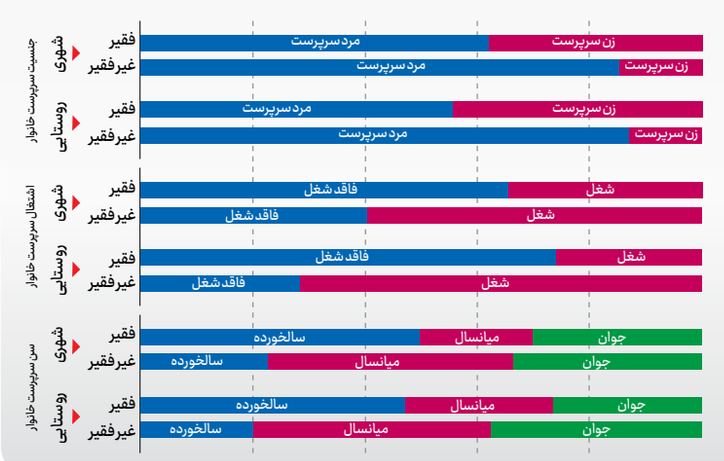


## وضعیت محرومیت از دسترسی به اینترنت

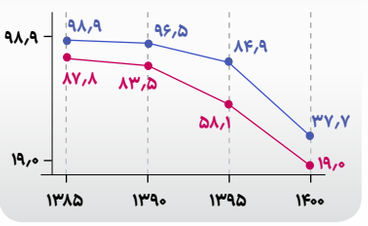


## وضعیت فراگیری فقر چندبعدی

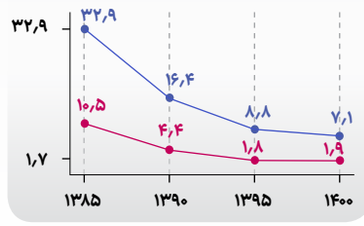


## نکته‌روز

# علت مرگ؟ موتور!

**آمارها نشان می‌دهد ۴۶ درصد تصادف‌های منجر به فوت در تهران در سال گذشته به موتورسواران تعلق دارد؛ معضلی که مردم و نیروهای راهور هر روز شاهد زیر پا گذاشتن گسترده قوانین راهنمایی‌ورانندگی توسط آنها و به خطر افتادن جان راکب و عابران هستند. اکنون جان شهر و مردم از این همه موتورسوار خاطی که بی‌پروا امنیت همگان را در کوچه، خیابان و اتوبان‌ها به خطر انداخته‌اند، به لب رسیده است.**

### دلایل موتورسواری

بخشی از دلایل افزایش موتورسواری این است که درآمد مردم برای خرید اتومبیل کمترشده است. دیگر این‌که موتور وسیله‌ای است که سرعتش در ترافیک نسبت به اتومبیل بیشتر است.

### موتور معیشت

در سال‌های اخیر با پدیده فقر شهری بیش از گذشته مواجه هستیم. این مسأله تاثیر مهمی در تقاضا برای حمل‌ونقل ارزان و راحت موتورسواری برای گذران معیشت روزانه افراد طبقه متوسط به پایین است.

### آلودگی هوا و صدا

مطابق گزارش‌ها، موتوریکی از آلوده‌ترین وسایل حمل‌ونقلی است که آلودگی شدید هوا و بعد آلودگی صدا را ایجاد می‌کند. همچنین آمار تصادفات مربوط به موتور بسیار بالاست.

### ریشه تخلفات

ریشه تخلفات رانندگی اساسا فرهنگی است. برخی معتقدند ما برای جا انداختن مسأله فرهنگی ابتدا باید یک جبر فیزیکی داشته باشیم، اما تاثیرگذار نیست.

### تشویق به جای تنبیه

در سیاست‌گذاری فرهنگی می‌توان کارهای بسیاری انجام داد، به شرطی که فقط مجازات نباشد، بلکه پاداش هم برای آن لحاظ شود. اگر مجازات یا پاداش به‌تنهایی اعمال شود، پاسخ نمی‌دهد.

## اوقات شرعی

| | |
|---|---|
| اذان ظهر: ۱۱:۵۳ | نیمه شب شرعی: ۲۳:۱۱ |
| غروب آفتاب: ۱۷:۴۲ | اذان صبح: ۰۴:۴۰ |
| اذان مغرب: ۱۸:۰۰ | طلوع خورشید: ۰۶:۰۳ |

## امروز در تاریخ

■ زادروز سهراب سپهری، شاعر نویسنده و نقاش / ۱۳۰۷
■ سالمرگ آتیلا پسیانی، بازیگر / ۱۴۰۲

## حکمت

امام علی(ع): جوانی‌ات را قبل از پیری قدر بدان.
غررالحکم

## واحه

آراسته ظاهریم و باطن، نه چنان
القصه، چنان‌که می‌نماییم، نه‌ایم/شیخ بهایی

## پیشخوان

### ذهنیت‌زدایی از منتقدان

نگاهی به «ماهیت و کارکردهای تفکر نقادانه و خلاقانه»

نویسنده: ریچارد پل
مترجم: مهدی خسروانی
نشر: نو
سال انتشار: ۱۴۰۲

رابطه میان جنبه خلاقانه و جنبه نقادانه تفکر غالبا به‌درستی فهمیده نمی‌شود. این بدفهمی تا حدود زیادی نتیجه تصویری است که رسانه‌های گروهی از اشخاص خلاق و نقاد عرضه می‌کنند. رسانه‌ها همواره شخص خلاق را شبیه یک دانشمند خل‌وضع نشان می‌دهند که قدرت تخیل بالایی دارد و خودجوش، هیجانی و سرچشمه اندیشه‌های نادر است، اما غالبا در عالمی دیگر سیر می‌کند و از واقعیت‌های روزمره فاصله دارد. در عوض، شخص نقاد را، به غلط، شخصی صرفا ایرادگیر، شکاک، منفی‌نگر، خرده‌گیر، انعطاف‌ناپذیر و عیب‌جو نشان می‌دهند. در نگاه اول به نظر می‌رسد که تفکر نقادانه و تفکر خلاقانه با هم ارتباطی ندارند یا حتی در تضاد با یکدیگرند. ظاهر قضیه این است که تفکر نقادانه خودآگاه و قابل آموزش است و تفکر خلاقانه ناخودآگاه و غیر قابل آموزش. این دیدگاه کاملا غلط نیست، اما بهره بسیار اندکی از حقیقت دارد. حقیقت نهفته در دیدگاه یادشده این است که هیچ شیوه شناخته‌شده و مشخصی برای ایجاد خلاقیت نبوغ‌آمیز در افراد وجود ندارد. با این حال، راه‌هایی برای آموزش همزمان تفکر نقادانه و خلاقانه وجود دارد. این کتاب رابطه میان وجه خلاقانه و وجه نقادانه تفکر را بررسی می‌کند و نشان می‌دهد که تفکر نقادانه و خلاقانه نیازمند یکدیگرند. همچنین نشان می‌دهد که ذهن‌های بزرگ در نتیجه به‌کارگیری همزمان تفکر نقادانه و خلاقانه پدید آمده‌اند.

## درجهت عکس

عکس: حسین یارامحمدی/ میزان

### عمارت کلاه‌فرنگی

عمارت کلاه‌فرنگی عشرت‌آباد در شرق تهران کنونی و شمال شرقی تهران قدیم بیرون از دروازه شمیران بین نگارستان (میدان بهارستان) و قصر قاجار (زندان قصر) حالا عمری بیشتر از یکصد سال دارد، اما استوار و پابرجا در قلب تهران جا خوش کرده و از هر مسافر هرروزه شهر دلبری می‌کند.

## پرتره

**اریک تن‌هاخ** فقط دو بازی دیگر فرصت دارد تا اخراج نشود

**کلینت ایستوود** ۹۴ساله در فکر ساخت فیلم بعدی‌اش است

**مارک چاوز** در پرونده مرگ متیو پری گناهکار شناخته شد

### نکته

**تئاتر کابوس‌ها!**

تنها ۹ بازی از ابقای اریک تن‌هاخ گذشته، اما او تحت فشار بسیار زیادی قرار دارد. سرمربی هلندی فصل گذشته پس از این‌که باشگاه در مرحله گروهی لیگ قهرمانان اروپا ناکام ماند و در پایین‌ترین جایگاه خود در تاریخ لیگ برتر قرار گرفت و هشتم شد، در آستانه اخراج بود، اما او با قهرمانی در جام حذفی شغل خود را نجات داد و سپس با وجود صحبت‌های اولیه با سایر مدیران، توسط سر جیم راتکلیف رأی اعتماد گرفت. با این حال، شروع فاجعه‌بار منچستریونایتد در فصل جاری به درخواست‌هایی برای برکناری او منجر شده است. نمایش غم‌انگیز در شکست سه بر صفر مقابل تاتنهام به این معنی است که او برای نجات شغلش باید بازی بعدی خود را با پیروزی به پایان برساند.

### چهره

**خستگی‌ناپذیر!**

برخلاف اخباری که پیشتر منتشر شده، «هیأت منصفه شماره ۲» قرار نیست آخرین فیلم کلینت ایستوود باشد و او در حال حاضر در فکر ساخت فیلم بعدی‌اش است. او معتاد به کار و در حال بررسی فیلمنامه‌ها برای ساخت فیلم احتمالی بعدی است. همچنین گفته شده ساخت این فیلم جدید خیلی برایش خوشایند بوده و او می‌خواهد به راهش ادامه دهد. به این ترتیب ـ صرف‌نظر از مسائل مربوط به سلامتی ـ پس از نمایش «هیأت منصفه شماره ۲» در انستیتو فیلم آمریکا در ماه اکتبر، احتمالا اخبار مربوط به فیلم بعدی منتشر خواهد شد. سال پیش هالیوود ریپورتر ادعا کرد که ایستوود با «هیأت منصفه شماره ۲» به عنوان آخرین پروژه که به نوعی فیلمی در اوج است، به سمت غروب آفتاب می‌رود.

### خبر

**پزشک ساقی!**

یکی از پزشکانی که در ارتباط با مرگ متیو پری، هنرپیشه فقید هالیوود و یکی از نقش‌های ماندگار سریال فرندز، متهم و دادگاهی شده با قبول اتهامات، پذیرفت که گناهکار است. دکتر مارک چاوز که قبلا در دادگاه ادعای بی‌گناهی کرده بود، با عوض‌کردن موضع خود پذیرفته که در توزیع داروی کتامین که در مرگ متیو پری دخیل بوده، نقش داشته است. چاوز، ۵۴ ساله که یک کلینیک کتامین دارد، این دارو را به دکتر سالوادور پلاسنیکا فروخته که او هم آن را به متیو پری رسانده است. دکتر چاوز یکی از پنج متهم پرونده مرگ متیو پری است. این بازیگر سرشناس اکتبر سال گذشته و در حالی که تنها ۵۴ سال داشت، درگذشت و جسد او در جکوزی خانه‌اش در جنوب کالیفرنیا پیدا شد.

## حیات‌وحش

### دورهمی در سوادکوه

■ این فیلم زیبا از گونه‌های مختلف حیات وحش منطقه شکارممنوع سوادکوه است که در قاب دوربین محیط بان به ثبت رسیده است.

کیوآرکد را اسکن کنید

## جهان

### پادشاه در مسیر سخت

■ در قلب قطب شمال، شاهد صحنه‌ای بی‌نظیر هستیم؛ وقتی یک خرس قطبی جوان، با قدرت و چابکی روی قطعات یخی حرکت می‌کند.

کیوآرکد را اسکن کنید

## خودرو

### موستانگ هفت‌رنگ

■ هنر نقاشی خودرو در این فیلم به زیبایی شرح داده شده است. اجرای پوشش هفت‌رنگ که از هر زاویه یک رنگ را نمایش می‌دهد.

کیوآرکد را اسکن کنید

## حادثه

### بیماران در آتش

■ به گفته سازمان آتش‌نشانی تایوان، در پی آتش‌سوزی در بیمارستانی در جنوب این جزیره، ۹ نفر جان خود را از دست دادند.

کیوآرکد را اسکن کنید